

Відповідь компетентного органу Португалії на Опитувальник

щодо податкових наслідків для компаній та фізичних осіб, які можуть виникнути у зв'язку з вимушеним переміщенням таких осіб з України до Португалії в результаті російського вторгнення

РОЗДІЛ I. ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ

1) Наявність угоди про уникнення подвійного оподаткування з Україною

У двосторонніх відносинах між Україною та Португалією діє Конвенція між Україною і Португальською Республікою про уникнення подвійного оподаткування та попередження податкових ухилень стосовно податків на доходи і капітал від 09 лютого 2000 року.

- а. Чи існують будь-які спеціальні процедури, передбачені внутрішнім законодавством Португалії, яких необхідно дотримуватися фізичній особі, яка може бути платником податків у Португалії, щоб скористатися перевагами Конвенції про уникнення подвійного оподаткування з Україною (тобто звільнення від оподаткування, знижені податкові ставки, податковий кредит тощо), або відповідно до яких такі переваги надаються в Португалії?**

Відповідь: Щоб скористатися перевагами двосторонньої Конвенції про уникнення подвійного оподаткування, платник податків повинен заповнити спеціальні форми (Mod.21-RFI разом з сертифікатом податкового резидентства для звільнення від сплати податку у джерела, а також форми 22-RFI, 23-RFI або 24-RFI для запитів на відшкодування).

2) Спеціальні норми в податковому законодавстві, що застосовуються до громадян України у 2022 році

- а. Чи діють у внутрішньому законодавстві Португалії положення, спрямовані на регулювання/пом'якшення/роз'яснення податкових наслідків, які можуть виникнути у зв'язку з прибуттям громадян України до Португалії внаслідок війни (тобто, у зв'язку з безпрецедентним характером подій)?**

Відповідь: На сьогоднішній день (21.04.2023) не прийнято жодних законодавчих актів, які б впливали або змінювали чинні правила оподаткування доходів з джерелом походження із України, отриманих громадянами України, які мають статус тимчасового захисту в Україні та стали резидентами Португалії. Таким чином, положення двосторонньої Конвенції про уникнення подвійного оподаткування продовжують застосовуватися.

Щодо режиму непостійних резидентів слід зазначити наступне:

Громадяни України, які вже зареєстровані в реєстрі Податкової служби Португалії (далі – АТ) як резиденти Португалії (з 2022 року), можуть подати запит на відповідну реєстрацію в якості непостійних резидентів (NHR), подавши відповідну заяву на Фінансовому порталі до 31.03.2023.

Відповідно до податкового режиму нерезидентів, а саме, відповідно до пункту 1 Циркуляра № 9/2012 від 3 серпня, виданого Генеральною дирекцією (який оновив пункт 3 Циркуляра № 2/2010 від 06.05.2010, виданого Дирекцією з надання послуг з податку на доходи фізичних осіб), платники податків можуть подати запит на реєстрацію в реєстрі платників податків як непостійних резидентів, якщо вони:

- a. стали податковими резидентами на території Португалії в році, за який вони бажають оподатковуватися як непостійні резиденти;
- b. не вважалися резидентами на території Португалії протягом п'яти років, що передують року, в якому вони бажають оподатковуватися як непостійні резиденти;

Подати заяву на реєстрацію як непостійного резидента необхідно під час реєстрації як резидента на території Португалії або пізніше – до 31 березня року, наступного за роком, в якому вони стали резидентами на цій території, включно.

3) **Визначення статусу податкового резидента для фізичної особи**

a. Які критерії визначення податкового резидентства фізичної особи в Португалії?

Відповідь: Згідно з внутрішнім законодавством Португалії, резидентами Португалії є особи, які протягом року, до якого відноситься дохід, перебували на території Португалії, а саме:

- Проживали тут більше 183 днів, поспіль або сукупно, протягом будь-якого 12-місячного періоду, що починається або закінчується у відповідному році;
- Проживаючи тут протягом коротшого періоду часу, в будь-який день періоду, зазначеного в попередньому пункті, вони мали житло за обставин, які свідчать про їхній поточний намір утримувати і займати його як своє звичайне місце проживання;
- Станом на 31 грудня є членами екіпажу морських або повітряних суден за умови, що вони працюють у підприємствах, які є податковими резидентами, мають штаб-квартиру або місце ефективного управління на території Португалії;
- Виконують функції або доручення публічного характеру за кордоном, перебуваючи на державній службі в Португалії.

b. Які факти та обставини будуть враховуватися податковими органами Португалії при прийнятті рішення про резидентство фізичної особи та яким чином ці факти та обставини повинні бути обґрунтовані?

Відповідь: Можливі ознаки зв'язку з територією Португалії аналізуються у світлі внутрішнього законодавства, але за наявності Конвенції про уникнення подвійного оподаткування, ми застосовуємо її критерії.

c. Яким чином застосовуються положення "tie-breaker rule", визначені у статті 4 Угоди про уникнення подвійного оподаткування з Україною, якщо український податковий орган продовжує вважати фізичну особу податковим резидентом

України? Зокрема, за яких обставин Португалія буде розглядати фізичних осіб, які покинули Україну через російське вторгнення, як таких, що мають:

- «постійне житло, доступне» для них у Португалії?
- їх центр «життєвих інтересів» в Португалії?

Відповідь: Враховуючи специфіку таких ситуацій, їх потрібно аналізувати в кожному конкретному випадку

d. Припустимо, що фізична особа є податковим резидентом України. Чи потрібна довідка про резидентство, видана в Україні для податкових органів Португалії для підтвердження такого статусу?

Відповідь: Так

e. Чи приймуть вони довідку, видану в електронному вигляді (чи її потрібно видавати в паперовій формі і ставити апостиль)?

Відповідь: Ми приймаємо сертифікати, видані в цифровому вигляді, які передбачають можливість перевірки їхньої достовірності.

4) Податки, що застосовуються в Португалії

a. Чи підлягає фізична особа, що є податковим резидентом Португалії оподаткуванню з доходу, отриманого в будь-якій країні світу, або ж податкове зобов'язання буде обмежено доходом з джерел у Португалії?

Відповідь: Так, фізична особа, яка вважається податковим резидентом Португалії, зобов'язана сплачувати податок зі всього свого світового доходу, відповідно до нашого внутрішнього законодавства – пункт 1 статті 15 CIRS (Кодексу про податок на доходи фізичних осіб).

b. Які податки, що стягуються в Португалії, можуть бути застосовані до доходу фізичної особи, яка прибула до Португалії з причин, що викликали вимушену міграцію, за умови, що ця особа:

- кваліфікується як податковий резидент у Португалії?
- не кваліфікується як податковий резидент у Португалії?

Відповідь: Якщо фізична особа набуває статусу податкового резидента Португалії, вона зобов'язана сплачувати податок на свої доходи, отримані за кордоном, як зазначено вище.

Якщо фізична особа не є податковим резидентом Португалії, податкові зобов'язання стосуються лише доходів, отриманих або таких, що вважаються отриманими, в Португалії.

с. За умови, що фізична особа кваліфікується як податковий резидент у Португалії, які ставки податку застосовуються до:

- доходу від трудової діяльності, отриманого в Португалії
- доходу від трудової діяльності, отриманого з джерел за кордоном (тобто в іншому місці, а не в Португалії)
- доходів від будь-якої підприємницької діяльності такої особи, що здійснюється за кордоном
- доходів у вигляді дивідендів, отриманих із джерел за кордоном
- виплати відсотків за вкладками на банківських рахунках за кордоном
- доходів від продажу рухомого та нерухомого майна за кордоном
- доходу від майна та коштів, отриманого у спадщину
- доходу від соціального забезпечення, на який така особа має право за кордоном
- інших видів доходів з джерел за кордоном, якщо вони підлягають спеціальному регулюванню в Португалії?

Відповідь: У Португалії немає загальної фіксованої ставки податку для податкових резидентів. Фактично існує дві ставки податку, що застосовуються до річної валової суми отриманого доходу (стандартна та середня ставки податку).

Відштовхуючись від визначеної суми доходу (нижче цієї суми дохід не оподатковується), оподатковуваний дохід повинен бути розділений на дві частини: одна, що дорівнює межі порогу діапазону, до якої застосовується середня ставка, що відповідає цьому діапазону; друга частина, що дорівнює надлишку, до якої застосовується стандартна ставка для наступного діапазону.

Наразі згадані податкові ставки є такими, як показано в наступній таблиці:

Оподаткований дохід (євро)	Податкові ставки (відсотки)	
	Стандартна (А)	Середня (В)
До 7116	14,50	14,500
Від 7 116 до 10 736	23,00	17,366
Від 10 736 до 15 216	26,50	20,055
Від 15 216 до 19 696	28,50	21,976
Від 19 696 до 25 076	35,00	24,770
Від 25 076 до 36 757	37,00	28,657
Від 36 757 до 48 033	43,50	32,141
Від 48 033 до 75 009	45,00	36,766
Вище 75 009	48,00	-

Крім того, для окремих ситуацій існують фіксовані ставки:

- Для доходів нерезидентів, отриманих або що вважаються отриманими в Португалії, застосовується ставка податку в розмірі 25%;
- Для більшості доходів від капіталу або майна, якщо вони оподатковуються самостійно, застосовується ставка податку в розмірі 28%;
- Для доходів, що походять з країни, території або регіону, де діє значно більш сприятливий податковий режим (податкові гавані), застосовується підвищена ставка податку в розмірі 35%.

5) Оподаткування українських підприємств, які продовжують використовувати працю фізичних осіб, які вимушено переміщені з України до Португалії

а. Якщо фізичні особи, які вимушено переміщені з України до Португалії, продовжують працювати на свого українського роботодавця, перебуваючи в Португалії:

- **чи виникають в Португалії в українського роботодавця зобов'язання щодо сплати податку на заробітну плату?**

Відповідь: Ні.

- **чи може український роботодавець мати податкові зобов'язання в Португалії щодо прибутку від своєї діяльності?**

Відповідь: Ні.

6) Усунення подвійного оподаткування

а. Який метод використовується в Португалії для усунення подвійного оподаткування (на підставі внутрішнього законодавства, з урахуванням Угоди про уникнення подвійного оподаткування з Україною)?

Відповідь: Подвійне оподаткування усувається шляхом надання податкового кредиту (на основі національного законодавства, враховуючи Угоду про уникнення подвійного оподаткування з Україною).

б. Які документи знадобляться для підтвердження сплати податків за кордоном?

Відповідь: Як правило, податкові органи Португалії приймають як доказ сплати податків за кордоном документ, виданий або завірений податковими органами держави, звідки отримано дохід, оскільки в такому документі чітко вказано кінцевий розмір податку, тобто податок, фактично сплачений по завершенню розрахунків, з урахуванням всіх відрахувань та/або повернень.

7) Дотримання податкових зобов'язань та звітності

а. Чи є обов'язковим подання податкової декларації для фізичної особи, яка:

- кваліфікується як податковий резидент у Португалії, і за яких обставин таке подання є обов'язковим, якщо так?

Відповідь: Так, якщо є оподатковуваний дохід у Португалії або деінде, у зв'язку із застосуванням принципу оподаткування загальносвітового доходу.

- не кваліфікується як податковий резидент в Португалії, та за яких обставин таке подання є обов'язковим, якщо так?

Відповідь: Так, якщо є оподатковувані доходи, отримані в Португалії, оскільки нерезиденти оподатковуються тільки щодо доходів, які вони отримують в країні.

в. Які строки подання податкових декларацій з податків, що стягуються в Португалії, зокрема, у випадках, зазначених у цьому Опитувальнику:

- про податки на доходи фізичних осіб для фізичної особи?

Відповідь: Декларація про доходи фізичних осіб подається шляхом електронної передачі даних з 1 квітня по 30 червня. В ситуаціях, коли платник податків отримує доходи з іноземного джерела, щодо яких він має право на податковий кредит для уникнення міжнародного подвійного оподаткування, сума якого не визначена в державі джерела до кінця загального терміну декларування, термін подання податкової декларації може бути продовжений до 31 грудня того ж року. Ця можливість залежить від подання інформативної податкової декларації (Модель 49) до кінця червня року, в якому декларуються доходи.

- про податки на заробітну плату?

Відповідь: Суб'єкт господарювання, що виплачує дохід від роботи за наймом та/або пенсії, що підлягають оподаткуванню податком у джерела виплати, реєстраційні або депозитарні установи, залежно від випадку, зобов'язані під час виплати, погашення, надання або визначення відповідної суми, вирахувати суми податків та зборів, що застосовуються у тому році, в якому відбуваються ці дії.

Суми, утримані відповідно до зазначених умов, повинні бути сплачені до 20 числа місяця, наступного за місяцем, в якому вони були утримані. Суб'єкти господарювання, які зобов'язані утримувати податок на доходи, повинні подавати наступні декларації:

- Модель 30, що стосується бенефіціарів доходу, які не є резидентами Португалії. Ця декларація повинна бути подана до 2-го місяця, наступного за місяцем виплати;
- DMR, в якій декларуються доходи, що виплачуються платникам податків-резидентам, і яка подається до 10 числа місяця, наступного за місяцем виплати.
- про податки для суб'єкта господарювання та самозайнятої особи?

Відповідь: Для суб'єктів господарювання декларація про доходи повинна надсилатися щорічно електронною поштою до останнього дня травня наступного року.

Що стосується самозайнятих осіб, то строки подачі декларації такі ж, як і для фізичних осіб.

с. Куди і як подавати податкові декларації? Чи можна їх подавати в електронному вигляді?

Відповідь: Граничні терміни зазначені вище і подавати декларацію потрібно в електронному вигляді через веб-сайт Португальської податкової та митної служби.

d. Чи зобов'язана особа отримати ідентифікаційний номер платника податків (ПН) у Португалії для подання податкової декларації?

Відповідь: Так.

Якщо так...

- коли і як слід отримувати ПН особам, які прибувають до Португалії у зв'язку з обставинами, що спричинили вимушену міграцію, за умови, що така особа раніше не вважалася податковим резидентом в Португалії ?

Відповідь: Запит на присвоєння ПН іноземному громадянину можна подати:

- У місцевих податкових службах Португальської податкової та митної служби, попередньо записавшись на особистий прийом, який здійснюється через Центр телефонної допомоги (217 206 707); або
- на сайті Податкової та митної служби (www.portaldasfinancas.gov.pt), через електронну чергу, законним представником іноземного громадянина. Для цього слід вибрати опцію "Registo Contribuinte " Identific " Atrib/Alter NIF-Singulares". За допомогою цього он-лайн сервісу можна також надіслати необхідні документи, до яких відносяться копії документа, що посвідчує особу іноземця, а також документ, в якому зазначена його адреса за кордоном, якщо вона не вказана в документі, що посвідчує особу.

Будь-який іноземний громадянин, який має право на довгострокове перебування в Португалії, з адресою на португальській території, який подав відповідне прохання, може отримати ПН як податковий резидент, а саме, такий що має:

- а) Декларацію, що підтверджує подання заяви про надання міжнародного захисту, а також дозвіл на тимчасовий захист, виданий Службою у справах іноземців та кордонів (SEF) відповідно до Закону № 27/2008 від 30 червня або Закону № 67/2003 від 23 серпня;
- б) підтвердження реєстрації громадянина Європейського Союзу, Європейської економічної зони та Швейцарії, видане міською радою (відповідно до Закону № 37/2006 від 9 серпня);
- с) дозвіл на проживання, виданий Португальською службою зайнятості (відповідно до Закону № 23/2007 від 4 липня).

Однак, що стосується переміщених громадян з України, слід зазначити, що з березня 2022 року наступна процедура була централізована в Службі у справах іноземців та кордонів (SEF):

Через тримовний (португальська, англійська та українська) цифровий термінал "SEFforUkraine.sef.pt", створений Службою у справах іноземців та кордонів (SEF) для спрощення отримання тимчасового захисту для переміщених громадян з України, громадяни з тимчасовим захистом можуть отримати податковий ідентифікаційний номер (NIF), номер набувача послуг (бенефіціара) соціального забезпечення та номер Національної служби охорони здоров'я.

Дозвіл на проживання має форму документа, переданого в цифровому вигляді, який називається "свідоцтво про надання дозволу на проживання в режимі тимчасового захисту", який містить QR-код для автентифікації, податковий ідентифікаційний номер (NIF), номер набувача послуг соціального страхування та номер клієнта Національної служби охорони здоров'я.

Для обробки заяв про надання міжнародного захисту SEF створив сервісні стійки, призначені виключно для громадян України. Ці стійки працюють у представництвах SEF по всій країні та в мережі Національного центру підтримки інтеграції мігрантів (CNAIM).

Таким чином, громадянам України не потрібно звертатися до різних служб (АТ, соціального забезпечення та охорони здоров'я) для отримання номерів, оскільки запит робиться в SEF.

- чи можна отримати ПНН онлайн для підприємств, які зобов'язані подавати податкові декларації в Португалії, але розташовані в іншому місці?

Відповідь: Відповідь вище.

8) Сплата належного податку

- а. Які строки сплати податкових зобов'язань, зазначених у податковій декларації?**

Відповідь: Податкова декларація (для фізичних осіб) подається в електронному вигляді з 1 квітня по 30 червня року, наступного за тим, в якому були отримані доходи, незалежно від того, чи є цей день робочим днем чи ні.

У випадках, коли платник податку отримує доходи з іноземного джерела, щодо яких він має право на податковий кредит з метою уникнення міжнародного подвійного оподаткування, сума якого не була визначена в державі джерела до кінця зазначеного періоду, строк продовжується до 31 грудня цього ж року, також незалежно від того, чи є цей день робочим, чи ні.

- б. Чи є можливість сплатити податок, що підлягає сплаті з-за кордону (тобто з українських банківських рахунків), сплатити його в іноземній валюті або в національній валюті Португалії, але готівкою?**

Відповідь: Оплата повинна бути здійснена в повному обсязі і в місцевій валюті, банківським чеком або поштовим переказом, переказом з рахунку на рахунок або будь-яким іншим способом, на умовах, дозволених законом.

Більш детальну інформацію про це можна отримати в брошурі Португальської податкової та митної служби на цій веб-сторінці: https://info.portaldasfinancas.gov.pt/pt/apoio_contribuinte/Folhetos_informativos/Pgtos_do_estrangeiro/Documents/Pay_taxes_if_you_are_abroad.pdf.

9) Наслідки недотримання правил оподаткування

- а. Які наслідки для фізичної особи за невиконання обов'язків щодо подання звітності та порушення строків сплати податків (штрафи, пеня тощо)?**

Відповідь: Невиконання зобов'язань щодо подання звітності та порушення строків сплати податків, як правило, призводить до штрафів та нарахування пені.

- б. Яким чином ці штрафи (стягнення), якщо такі є, стягуються?**

Відповідь: Спочатку через процедуру провадження адміністративного правопорушення, а згодом, якщо ситуація не буде вирішена таким чином, через процедуру податкового примусу, яка також може бути поширена за кордон за допомогою Європейського законодавства про міжнародне стягнення податкових кредитів або в межах, дозволених Багатосторонньою конвенцією ОЕСР про взаємну адміністративну допомогу в податкових справах (<https://www.oecd.org/tax/exchange-of-tax-information/convention-on-mutual-administrative-assistance-in-tax-matters.htm>), коли це можливо.

10) Отримання сертифіката про резидентство

- а. За умови, що фізична особа вважається податковим резидентом Португалії, яка стандартна процедура отримання сертифіката про резидентство від податкових органів Португалії?**

Відповідь: Для отримання сертифікату про податкове резидентство необхідно зайти на сайт Податкової та митної служби за адресою www.portaldasfinancas.gov.pt, використовуючи пароль, попередньо отриманий у Податковій та митній службі (АТ). Після авторизації виберіть наступні опції:

Serviços Tributários >> Serviços >> Documentos >> Certidões >> Pedir Certidão >> Residência Fiscal.

Пряме посилання на цю послугу:

<https://www.portaldasfinancas.gov.pt/pt/emissaoCertidaoForm.action>

Платнику податків буде запропоновано заповнити форму. Після заповнення просто надішліть її, і вона буде негайно підтверджена на тому ж веб-сайті.

- б. Чи може такий сертифікат видаватися в електронному вигляді?**

Відповідь: Так.

с. Який звичайний термін видачі такого сертифіката з моменту запиту?

Відповідь: Якщо все добре, сертифікат буде доступний одразу ж, а якщо необхідно провести додаткові перевірки вручну, він буде доступний на наступний робочий день і на тому ж веб-сайті.

11) Посібник щодо податкових зобов'язань, доступний для фізичних осіб з України

Чи видав податковий орган Португалії інструкцію, покликану допомогти особам, які покинули Україну через російське вторгнення, зрозуміти свої податкові зобов'язання згідно з національним законодавством Португалії?

Відповідь: Ні.

12) Додаткова інформація щодо податкових наслідків

Просимо надати будь-яку додаткову інформацію, яка може мати значення для визначення податкового зобов'язання та виконання вимог податкового законодавства для фізичної особи, яка прибуває до Португалії з причин, що спричинили вимушену міграцію.

Відповідь: Більше нічого додати на цю тему.

13) Контактна інформація для звернення за підтримкою

Просимо надати *контактну інформацію* органів влади в Португалії, звідки українці, які переїхали до Португалії через війну, можуть отримати роз'яснення щодо своїх податкових зобов'язань в Португалії.

а. Як надсилати запити на підтримку/роз'яснення?

Відповідь: Найкраще через веб-сайт Податкової та митної служби, де є послуга під назвою "atendimento e-balcão", яка спеціально розроблена для відповідей на запитання платників податків.

б. Якими мовами здійснюється комунікація?

Відповідь: Португальською та англійською.

с. Чи існує в Португалії гаряча телефонна лінія для українців з податкових питань?

Відповідь: Лінії, призначеної спеціально для українців, не передбачено.

***